DISABKIDS Ast?m ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *DISABKIDS Ast?m ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19978

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

DISABKIDS Ast?m Ölçe?i, kronik bir hastal?k olan Ast?m tan?s? alm?? çocuk ve ergenlerin sa?l?kla ili?kili Ya?am Kalitesini (HRQoL) ölçmek amac?yla geli?tirilmi? DISABKIDS uluslararas? projesinin bir modülüdür. Bu ölçek, P?nar Özdemir Deniz taraf?ndan 2021 y?l?nda Türkçe diline uyarlanm?? ve psikometrik özellikleri incelenmi?tir. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe konu?an çocuk ve ergen popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç oldu?unu göstermi?tir.

Ölçe?in temel amac?, ast?m?n günlük ya?am, duygusal durum ve sosyal etkile?imler üzerindeki etkilerini nicel olarak de?erlendirmektir. Uyarlama çal??mas?, ayn? zamanda ast?m yönetiminde kullan?lan e?itim yöntemlerinin ya?am kalitesi üzerindeki potansiyel etkilerini incelemeyi de hedeflemi?tir.

Anahtar Kelimeler

DISABKIDS, Ast?m, Ya?am Kalitesi, Çocuk, Ergen, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Geçerlilik, Güvenilirlik

Yazarlar

P?nar ÖZDEM?R DEN?Z (Uyarlama Çal??mas?)

Amaç

DISABKIDS Ast?m Ölçe?i'nin Türkçe adaptasyon çal??mas?, bu modülün Türkiye'deki çocuk ve ergen popülasyonunda geçerli?ini ve güvenilirli?ini saptamay? amaçlam??t?r. Ölçek, ast?m hastal???n?n çocuklar?n ve ergenlerin ya?am kalitesi üzerindeki etkilerini spesifik olarak ölçmek için tasarlanm??t?r. Bu uyarlama, klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda ast?ml? bireylerin ya?am kalitesini standartize edilmi? bir ?ekilde de?erlendirmeye olanak tan?maktad?r.

Uyarlama tez çal??mas?n?n bir di?er önemli amac? ise, ast?m yönetiminde kullan?lan video e?itim yönteminin, kat?l?mc?lar?n ya?am kalitesi üzerindeki olas? iyile?tirici etkilerini ara?t?rmakt?r. Bu ba?lamda ölçek, e?itim müdahalelerinin etkinli?ini de?erlendirmede sonuç ölçütü olarak kullan?lm??t?r.

Yap?

DISABKIDS Ast?m Ölçe?i, ast?m? olan çocuk ve ergenlerin sa?l?kla ili?kili ya?am kalitesini ölçen çok boyutlu bir yap?y? temsil eder. Yap?lan faktör analizleri sonucunda ölçe?in iki temel boyuttan olu?tu?u belirlenmi?tir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Etki Boyutu (Impact/Effect Dimension): Ast?m?n fiziksel semptomlar?n?n ve k?s?tlamalar?n?n günlük aktiviteler üzerindeki etkisini ölçer.
Endi?e Boyutu (Worry/Concern Dimension): Hastal???n getirdi?i duygusal yükü, kayg?y? ve endi?eyi de?erlendirir.

Ölçe?in bu iki faktörlü yap?s?, hastal???n hem somatik hem de psikososyal yönlerini kapsayarak, ya?am kalitesinin kapsaml? bir de?erlendirmesini sa?lamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap?sal Geçerlilik analizleri, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in iki boyutunda da taban ve tavan etkilerinin %10'un alt?nda oldu?u saptanm??t?r, bu da a??r? uçlarda y???lma olmad???n? göstermektedir.

AFA sonuçlar?na göre, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) de?eri 0,76 bulunmu?, Barlett küresellik testi ise anlaml? ($p<0,001$) ç?km??t?r. Bu sonuçlar, verilerin faktör analizi için uygun oldu?unu i?aret etmektedir. Özde?eri 1'in üzerinde olan ve toplam kümülatif varyans?n %62,8'ini aç?klayan iki faktörlü bir yap? saptanm??t?r. DFA ile elde edilen uyum göstergeleri, modelin kabul edilebilir s?n?rlarda oldu?unu kan?tlam??t?r: Ki-kare de?eri ($X2$) 2,05, Kök Ortalama Kare Hata Yakla??m? (RMSEA) 0,09, ?yilik Uyum ?ndeksi (GFI) 0,90, Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi (CFI) 0,93 ve Standartla?t?r?lm?? Kök Ortalama Kare Kal?nt? (SRMR) 0,06 olarak rapor edilmi?tir. Ayr?ca, faktörler Birle?im Geçerlili?i (CR>0,70, AVE>0,5) ve Ayr???m Geçerlili?i (AVE>MSV, AVE>ASV) kriterlerini de sa?lam??t?r.

Güvenirlik

DISABKIDS Ast?m Ölçe?i'nin iç tutarl?l?k Güvenilirlik de?erleri yüksek bulunmu?tur. Boyutlar ve toplam ölçek için hesaplanan Cronbach Alfa de?erleri ?öyledir:

Etki Boyutu: 0,84
Endi?e Boyutu: 0,85
Toplam Ölçek: 0,86

Güvenilirlik, ayr?ca e? zamanl? uygulanan Ast?ml? Çocuklarda Ya?am Kalitesi Ölçe?i (AÇYKÖ) ile korelasyon yoluyla da test edilmi?tir. DISABKIDS Ast?m modülü ile AÇYKÖ puanlar? aras?nda olumlu yönde, güçlü düzeyde ve istatistiksel olarak anlaml? bir korelasyon ($r=0,550$, $p<0,001$) mevcuttur. Bu bulgu, ölçe?in e? zamanl? geçerlili?ini ve güvenirli?ini desteklemektedir. Ayr?ca, iki yar? güvenirlik analizleri (Split-half) sonucunda Spearman-Brown de?eri 0,82 ve Guttman Split-half de?eri 0,80 olarak belirlenmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemek amac?yla gerçekle?tirilen Faktör Analizi (AFA ve DFA), ölçe?in ast?ml? çocuk ve ergenlerin ya?am kalitesini iki temel boyutta ölçtü?ünü do?rulam??t?r. AFA, verilerin faktörle?tirilmeye uygunlu?unu (KMO=0,76) ve iki faktörün toplam varyans?n önemli bir k?sm?n? (%62,8) aç?klad???n? göstermi?tir.

DFA ise, belirlenen bu iki faktörlü yap?n?n (Etki ve Endi?e) teorik modelle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmi?tir. Uyum indeksleri (RMSEA=0,09; GFI=0,90; CFI=0,93; SRMR=0,06), modelin veri setine iyi uyum sa?lad???n? ve ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe uyarlamas?nda korundu?unu kan?tlam??t?r. Bu güçlü psikometrik bulgular, ölçe?in klinik ara?t?rmalarda kullan?lmas? için sa?lam bir temel sunmaktad?r.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Kronik hastal??? (Ast?m) olan çocuklar ve ergenler

Age Group: Belirtilmemi? (Çocuk ve Ergen popülasyonu)

Population Details: Ayd?n Adnan Menderes Üniversitesi T?p Fakültesi'nde yürütülen uzmanl?k tezi kapsam?nda çal???lm??t?r.

Test Methodology: Ölçek, 5 dereceli Likert tipi bir yan?t sistemi kullan?r.

Derecelendirme:

Hiç
Nadiren
Oldukça s?k
Çok s?k
Her zaman

Anahtar Kelimeler

Sa?l?k, Ast?m Yönetimi, Psikometri, Çocuk Sa?l???, Cronbach Alfa, Faktör Analizi, Ya?am Kalitesi, Güvenilirlik

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: pinnarozdemir@gmail.com

Correspondence Address: Ayd?n Adnan Menderes Üniversitesi, T?p Fakültesi (Tez çal??mas?n?n yap?ld??? kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? **2021** y?l?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in orijinal geli?tiricilerinden izin al?nmas? gerekmektedir. Ticari kullan?m ücretleri hakk?nda spesifik bilgi mevcut de?ildir, ancak akademik kullan?m için yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Ölçe?in uyarlama çal??mas?, bir t?pta uzmanl?k tezi olarak sunulmu?tur.

Özdemir Deniz, P. (2021), *Çocuk ve ergenlerde DISABKIDS ast?m modülünün geçerlilik ve güvenilirli?i, ast?m yönetiminde video e?itiminin ya?am kalitesi üzerine etkisi,* (T?pta uzmanl?k tezi). Ayd?n Adnan Menderes Üniversitesi, T?p Fakültesi.

Tez çal??mas?na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: disabkids-astim-olcegi-toad.pdf

DISABKIDS Ast?m Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM